

УДК 65.011.330

Нагорняк Г.С.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Ханнуф К.Є.

Український державний університет науки і технологій

**ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ У ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ**

Nahorniak H., Hannouf K.

**THE INFLUENCE OF THE INFORMATION ECONOMY ON THE DEVELOPMENT
OF INTELLECTUAL CAPITAL OF NATIVE INDUSTRIAL ENTERPRISES IN
TRANSFORMATION TERMS OF DIGITALIZATION**

Поняття “інформаційної економіки”, що міцно закріпилося упродовж останніх десятиліть в науковому обігу, припускає, що у всіх сферах господарської діяльності людини використовуються сучасні інформаційні технології, бізнес-процеси організують по мережному принципу, інформація та знання утворюють новий “специфічний” ресурс – інтелектуально-інформаційний капітал, який у поєднанні з високоякісною робочою силою слугує джерелом зростання продуктивності та конкурентоспроможності як на мікро-, так і на макрорівнях. Сьогодні поняття “інформаційна економіка” трактується у наукових виданнях, як економіка, у якій значна частина створеного ВВП припадає на сферу виробництва, оброблення, зберігання та поширення інформації та знань, причому у даній сфері зайнято більш 50 % трудових ресурсів. Завдяки розвитку сучасних інформаційних технологій з’являється можливість для зниження трансакційних витрат у багатьох сферах економічної діяльності. Це стосується, у першу чергу, трансакційних витрат, що виникають у процесі аналізу ринків постачальників і споживачів, добору та придбання специфічних й інтерспецифічних ресурсів, а також інших витрат, пов’язаних з реалізацією господарських завдань, які вимагають значних витрат часу та коштів.

Погоджуємося з думкою Лизньової А.Ю., що створення інтелектуального капіталу здійснюється шляхом трансформації інтелектуального потенціалу при умові існуючого попиту на нього у процесі виробництва. Запропонована концепція дозволяє стверджувати, що в процесі виробництва використовується певний рівень інтелектуального потенціалу персоналу, який перетворюється у інтелектуальний капітал [1]. Це дає підстави стверджувати, що інтелектуальний потенціал персоналу є фактором, який суттєво впливає на формування інтелектуального капіталу підприємства. Лизньова А.Ю. акцентує увагу на тому, що змістовне наповнення категорії людський капітал потенційними можливостями дозволяє підсилити економічну сутність капіталу, оскільки саме потенційні властивості персоналу є ресурсною складовою виробничого процесу на підприємстві, за участю якої створюється додана вартість [1]. Автор стверджує, що комбінування ресурсної властивості персоналу та процесу його перетворення у людський капітал є концептуальним базисом економічної категорії інтелектуальний капітал. Процес перетворення потенційних можливостей персоналу в інтелектуальний капітал здійснюється шляхом взаємозв’язку нематеріальної та матеріальної основи виробничої діяльності для виявлення впливу позаекономічних факторів на діяльність підприємства [1].

У структурі інтелектуального капіталу прийнято виділяти інтелектуальний потенціал (ресурс), який, у свою чергу, складається з людських ресурсів (інтелектуальної

сили) та інтелектуальних ресурсів (інтелектуального продукту) [2, с. 83]. Інтелектуальний потенціал розглядають, як сукупність висококваліфікованих фахівців, що спроможні знаходити та впроваджувати новітні технології та мають високі моральні якості. Інтелектуальний продукт – це результат розумової, інтелектуальної праці та інтелектуально-інноваційної діяльності. Інтелектуальний капітал відносять до нематеріальних активів підприємств у площині взаємодії його складових елементів, таких, як авторське право, торгова марка, бренд, патенти, гудвіл, знання тощо.

Відомий американський вчений Г. Стюарт, вказуючи на важливість інтелектуального капіталу, відзначає, що інтелектуальний капітал стає найбільш цінним активом Америки [3]. Крім того, зростає значення людського капіталу, як структурного елементу інтелектуального капіталу, у світових економічних процесах [3] та інновацій, які впливають на його формування та використання [3].

Цифрова економіка започаткувала свій розвиток з цифрової революції, яка представляє собою перехід від механічної й аналогової електронної технології до цифрової електроніки. Багато вчених і публіцистів характеризують дане поняття по-різному: одні називають її новою економікою, інші Інтернет-економікою. В одному з доповідей Всесвітнього банку взагалі зазначено, що поняття “цифрова економіка”, представлене у широкому змісті, представляє собою величезну систему економічних, соціальних і культурних відносин, які ґрунтуються на використанні цифрових технологій.

Формування економічної системи, заснованої на інтелектуальному капіталі, що функціонує в інноваційній економіці, визначило необхідність розроблення нової моделі розвитку підприємств і організацій. Потреба у створенні такої моделі обумовлена неможливістю вирішення загальних проблем глобального світу окремими компаніями, оскільки їх “хаотичний” розвиток уже не міг задовольняти стратегічні інтереси людей. Економічні кризи, погіршення екологічної ситуації, глобальні соціальні й енергетичні проблеми послужили основною причиною створення концепції сталого розвитку для подолання негативних наслідків трансформацій людського суспільства. На всіх стадіях формування, розвитку та функціонування інтелектуального капіталу його вплив на сталий розвиток підприємств здійснюється через відтворювальний процес, забезпечений взаємодією різних інститутів суспільства. Прийняття корпорацією стратегії сталого розвитку змінює сутнісні параметри та механізми узгодження суспільних і корпоративних цілей та інтересів, висуває на перший план рішення не лише інноваційних завдань розвитку, але й підсилює соціальну спрямованість діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Лизньова А.Ю. Управління інтелектуальним капіталом персоналу на підприємствах машинобудування: дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / Мін. освіти і науки України, Дніпропетровськ. Нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпропетровськ., 2012. 176 с.
2. Манухіна М.Ю. Інтелектуальний капітал і його роль у формуванні інноваційної економічної системи. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2016. №6 (230). С. 82-86.
3. Stewart T. (1997) Intellectual capital: the new wealth of organizations. Currency Doubleday.